

EDINOST

"EDINOST"
 Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob torkih, četrtekih in sobotnih. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za tri mesece . . . 3.00, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . . . 5.— za pol leta . . . 10.— za vsa leta . . . 18.— Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir. Posamično številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 svč., v Gorici po 3 svč., Sobotno večerno izdanje v Trstu 2 svč., v Gorici 4 svč.

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslov s dobelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega ravadnih vrstic. Poslana osmrtnice in javnozahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo urodništva: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo ulica Caserma 13. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"Edinost je moč!"

O položaju.

Danes se je sešel zopet državni zbor. Morda se ne motimo, ako trdimo, da so se gospoda poslanci sestali v jako važno zasedanje, kajti ves svet — v kolikor se namreč isti zanima za političke borbe in homatije — nosi danes vprašanje na jeziku, dali bodo koalicijska mogla prebiti trdno skušnjo, ki jo čaka.

V dobi počitnice, pred svojimi volilci, so si koalirana gospoda poslanci pomagali s lepimi besedami, še lepšimi obljubami in najlepšimi frazami in tolažili so radovedne in nestrpne volilce kakor so vedeli in znali. Poslanci nemško-liberalne barve so prisegali na svojo liberalno sastavo in na svojo vseobsegajočo nemško idejo, konservativni koaliranci so zastavljali svojo moško besedo, da ne odjenjajo nikdar od svojega črstitiga verskega programa, a posebno naši slovenski koaliranci so pa prosili potrpljenja, vsaj tako dolgo še, dokler ne pridemo na krišpotje celjskega gimnazija, kjer jim bo pravo mesto za odločitev: ali jo krenejo desno ali levo.

Volilci so sicer neverno smajevali s glavami, tu pa tam so morda tudi malo pogodrnjali in poropotali, a slednjim so se vendarle udali lepim besedam, misleči si: no, podakajmo se malo, ko smo še čakali tako dolgo! Gospoda poslanci so dobivali sicer zaupnice, o katerih pa si človek misli lahko kar hoče: zaupnice s posebnimi pogoji in jasnimi in določnimi navodili.

Kjer-koli se je pokazal kak "koaliranci" poslanec pred svojimi volilci, povedal je bilo opaziti neko vrvenje, nezadovoljstvo in neko nezaupljivost. A ta nezaupljivost izvira iz dejstva, da toliko na tej, kolikor na oni strani ni prave vere v sedanji sistem. In kdo bi se tudi čudil, da je tako, kdo bi se čudil, da ljudje nedejo verovati v nekaj, kar je umetno in nenaravno? V tem pogledu je pač presušeno dejstvo, da celó poslanci sami niso imeli poguma hvaliti ta sistem, ampak izgovarjali so se, da pri sedanjih razmerah ni bilo drugače mogoče; prijavali so torej, da je koalicijska slo, a tako slo, kojemu se niso mogli isogniti. Poslanci so bili torej podobni zagovorniku, ki je prepričan o krivdi svojega varvanca in ki prosil milostne sodbe, sklicevaje se na razne olajšajoče okolnosti.

PODLISTEK.

Jurij Grabrijan.

Spisal Julij pl. Kleinmayr.

I.

Živel boče vedno tvoj spomin,
 Ki si, zapustivši obojnavo,
 Množi Božjo in njeno slavo!

Slavni možje so vsi, ki svojemu narodu, kakor si že bodi, kažejo in gladijo pot do prave, vavišene in blagodejne omike. Oni so narodu vzor, po katerem hrepeneč naj posnema njihovo dejanje; oni so največji dobrotniki vsakemu narodu. Znana pa je reanica, da so slavni možje in veliki dobrotniki le redko nasejani med narodi in prerado se zgodi, da se taki možje po vrednosti cenijo še le po smrti, vsaj tudi po olnou, čegar vrednost nam nikdar ni neznan, prav hrepenimo še le tedaj, kadar so nam že njegovo dobroto dolgo sakrivali črni oblaki.

Med temi slovenskimi veljaki bil je Jurij Grabrijan, jeden izmed narodnih vojakov takosvane "stare garde", ki je pridnomu ratarju jednak, med prvimi oral našo narodno ledino in priboril nam boljše bodočnost. Preblagi, veleslužni mož, dika in ponos cerkve in domovine, je mnogo storil za svoje rojake kakor dušni pastir, kakor domoljub.

Julij Grabrijan, slednji součeneec dr. Fran-

Ta zagovorniški posel opravili so gospoda poslanci po svoji najboljši moči. In, kakor rečeno, tolažili so svoje volilce s besedami in obljubami, tu s boljšim, tam manjšim vspehom.

Ali sedaj se jim bližajo resni časi: volilci pričakujejo, da stopijo na mesto obljub in besed — dejanja. Sosebno naši slovenski koaliranci bližajo se orjaškimi koraki krišpotju ob vprašanju celjskega gimnazija. Pokazati jim bode, da so možje, ki hočejo in umejo izpolniti, kar so obljubili, in ki se hočejo držati slovesno dane obljube. A naši poslanci ne smejo obtičati ob celjskem vprašanju, ampak obrniti morajo pogled svoj tudi na tužne razmere po Primorskem in Koroškem. Zlasti tu doli pri nas je v poslednjih dneh zavladal takov fanatizem, da je poslanec sveta dolžnost zahtevati neisproso od vlade, da poseže vmes s svojo odločnostjo. In ako bi se vlada hotela izgovarjati — kakor vsikdar dosedaj —, da jej sedanjí očnošaji vežejo roke, ako bi hotela koalicijski na ljubo dopuščati, da nam še dalje srka mozeg dobro poznana od Boga in ljudij posabljenka klika — ako ne bi hotela čuti obupnih klicev za svojo ekzistencijo borečih se pokrajinskih Slovencev — potem morajo vedeti naši poslanci, kaj in kako jim veleva — dolžnost.

Dá: ako vlada ne bode hotela vršiti svoje dolžnosti nasproti lojalnemu narodu slovenskemu, vršiti jo pa morajo naši poslanci nasproti svojim volilcem in vsemu narodu.

Gospoda poslanci vedó — ali bi vanj morali vedeti —, kaj nam treba in česar ne moremo pogrešati mi pokrajinski Slovenci, ako si hočemo ohraniti svojo narodno ekzistencijo. Mi jih opozarjamo danes še posebe na par prevažnih stvari, za katere morajo zastaviti vse svoje sile in ves svoj vpliv. Tu imajo vprašanje porotnih sodišč, za katero se je hvalevredno zavzel posl. dr. Gregorič še v minoletem zasedanju; tu imajo vprašanje slovenskih narodnih šol v mestu tržaškem, katero vprašanje se vleče še več let kakor morska kača; tu treba uvesti strogo jednako pravnoost pri cesarskih oblastih, da bode mogel slovenski kmet uživati pravne dobrote in plačevati svoje davke v svojem materinem jeziku, tu sahteva tudi državna korist, da

oeta Prešerna, porodil se je 22. marca leta 1800. v Adlešičah na Dolenjskem. Roditelja sta mu bila kmetijskega stanu in še precej imovita in zelo pobožna. Brati in pisati se je naučil doma; a potem je šel v Novomesto, kjer je dovršil leta 1819. s izvrstnim vspehom tedanje šestrazredno latinsko šolo. Prišel je potem, toraj po smrti Valentina Vodnika, v ljubljanski licej in se učil tudi tam s izvanredno pridnostjo.

Leta 1819. bil je slavni Matej Ravnikar voditelj sedme in osme šole ali tedanjega liceja. Ovi voditelj se je ponosno vedel ob času vlade francoske, narodno in domoljubno pozneje pod vlado avstrijsko. Pridobil si je tudi dobre pomočnike, tako je valed vpliva Ravnikarjevega že od leta 1817. v bogoslovji v Ljubljani služboval kakor profesor dr. Jakob Zupan. Sicer je leta 1819. umrl baron Žiga Zois, vsem tedanjim slovenskim pisateljem res Mecon, ki je navdihoval Vodnika. Kopitarja in Ravnikarja in ker sta Vodnik in Kopitar močno vplivala na Ravnikarja, je slednji, sam vnot za slovensščino, vneval tudi druge licejske učence in bogoslovce z besedo in z dejanjem. Sam je jel čisto govoriti slovenski in je k temu budil učence svoje, kateri so ga jako spoštovali in prsrčno ljubili.

Po zaslugi Ravnikarjevi ustanovila se je s prizadevanjem Žiga baron Zoisa in Jerneja Kopitarja že leta 1817. stolica sloven-

vlada dobrohotnim in pravičnim postopanjem dvigne in utrdi moralno zavest v našem ljudstvu, zavest namreč, da je štiti mogočna roka jednake pravice za vse.

Vsa ta vprašanja morajo spraviti v razgovor naši poslanci povodom proračunske rasprave, nikakor pa ne smajo zadovoljiti se samimi besedami, ampak národ sahteva od njih krepkih dejanj za življenske potrebe svoje.

Ako bi pa sedanji sistem ne mogel ali ne hotel v najkrajkeji dobi sadostiti neobhodnim narodnim potrebam našim, potem se morajo nehati tudi za naše koalirane poslance vsi tisti oportunistički osiri, kateri so jim veljali do sedaj na škodo vsega avstrijskega slovanstva.

Koalicijska stoji sedaj pred trdo skušnjo. Ako nam dokaže — v kar pa ne verujemo niti jeden sam trenotek —, da jo je volja podati vsa potrebna jamstva za obstanek in svoboden razvoj vseh narodnosti, dobro, potem hočeti takoj nastopiti pot v Canosso, ako ne, potem pa — živela opozicija!

Mislimo pa, da najbrže ne pojdemo v Canosso.

Politiške vesti.

Državni zbor. Danes se je sešel državni zbor. Vsi klubi so imeli danes seje. O sedanjem položaju govorimo na uvodnem mestu. — Pripomniti je še tu, da so bile včeraj na Dunaju demonstracije za obde volilno pravo, v četrtak pa prirede delavci veliko šabovanje v isti namen. Tudi na to stran čakajo torej koalicijsko hudi dnevi. Kaj jej pomaga, da tišči s glavo v pesek, da ne bi čula in videla onih, ki sahtevajo tudi sase politična prava — vprašanje obdega volilnega prava spravila je na dnevni red velika masa in ta masa bode skrbela za to, da to vprašanje ne izgine raz dnevni red. Vprašanje obdega volilnega prava je del splošnega socijalnega vprašanja, a sistem, ki bi se hotel izogibati volilni reformi, je danes nemogoč. Naj se torej gospoda branijo kakor hočejo, ugrizniti bodo morali vendarle v — kialo jabolko.

Pri dopolnilni volitvi Bruck-Ljubno je smagal vendarle nemško-liberalni kandidat, prof. Lorber. Boj pa je bil neopisno ardit:

skega jezika v Ljubljani. Učitelj je bil Franco Metelko. K novemu in zelo koristnemu pouku zahajali so za časa Grabrijana mimo bogoslovcev, tudi slušatelji liceja, ki so se zdatno poučevali o domačem slovstvu in o pravih lepe, književne materinščine. Sad se je hitro pokazal. Mnogo izvrstnih sil je dorastlo. Metelko je marsikaterega vsudil. Tako so bile iz njegove prve šole: Jože Orel, Andrej Smolč, Mat. Čop, Mih. Kastelic, dr. Fr. Prešeren, Ivan Vesel-Kosovski, Fr. Baraga, M. Verne, A. Albrecht, Jan. Cigler, Holzappel in tudi mladi Grabrijan navzel se je slovenskega mišljenja. Kdo ne pozna imena teh mož? Pač res, da je Metelko "tihemu potoku podoben, ki rosi, kakor pravi A. M. Slomšek, lepe senožeti in ravne polja".

Tu se je toraj ogrel Grabrijan in kmalo je bil vnet za vse dobro, vzvišeno, pravo in lepo. S pesnikom Prešernom, svojim sošolcem, zlagal je rad pesnice in več Prešernovih prevlel na nemški jezik.

Po dovršenem liceji vstopil je Grabrijan v bogoslovje v Ljubljani in tudi kakor bogoslovec in duhovnik je rad popeval in zložil marsikatero mično in pomenljivo pesmico, kakor "Kranjska Slovenija" leta 1823., natisnena v Novicah leta 1862., potem "Vipavci vtemeljteljem slavne šitalnice v Ljubljani leta 1863.": "Pozdrav ljubljanskim gostom

Lorber je dobil 767, nemški nacijonalec Wala pa 687 glasov. V Brucku je nastal ob volitvi celo pretep, pri katerem so umorili jednega delavca.

Razpuščeno društvo. Vlada je razpuščila akademsko društvo "Slavia" v Pragi, ker je isto baje prekoračilo svoj delokrog s tem, da so se v njem držali politički govori.

Kralj Aleksander v Budimpešti. Pri dvornem obedu je napil naš cesar kralju Aleksandru v francoskem jeziku in ta poslednji se je sahvallil v istem jeziku. Naglasil je posebno, da hoče vsikdar gojiti prijazne očnošaje do avstro-ogersko monarhije. Cesar in kralj trčila sta na to s kosarci. Včeraj so se visoka gospoda odpeljali v grad Gödöllo, kjer biva naša cesarica. Danes se je povrnil kralj Aleksander v Budimpešto, od koder je odpoval v Berlin.

Volitve v Belgiji so končale s zmago klerikalcev. Tudi socijalisti so dosegli lepih vspehov, a hudo topeni so doktrinarni liberalci; niti njih stari vodja Frère-Orban ni mogel dobiti mandata.

Episkopat pri kralju. Pod tem zaglavjem priobčuje "Magyar Allam", da primas Vassary skoro predloži kralju prošnjo, da poslednji ne odobri cerkveno-politiških predlog. Dotično adreso je odobril episkopat soglasno. V zaključku pravi adreso: "Naj Bog okrepi dušo Njeg. Veličanstva! Naj mu bodo pred očmi sijaj svete krone, vera njegovih slavnih prednikov, prihodnje zveličanje njegove lastne duše, da v velikem odločilnem trenutku dá svojo besedo za resnico katoliške Cerkve, za blagor in srečno bodočnost domovine in za svojo lastno rešitev."

Različne vesti.

Imenovanji. Ces. namestnik za Primorsko imenoval je namestništvenega koncipista Friderika grofa Bossi-Fodrigo tija za časnim okrajnim komisarjem in konceptnega vožbonika d.r. Maksa vitosa Funka namestniškim koncipistom.

Lahi med seboj. Včeraj vrčila se je pred tukajšnjim deželnim sodiščem razprava proti Edvardu Traversi, lastniku in izdajatelju časopisa "La Scelta", katerega je tožil odvetnik Martinolich zaradi nevarnega pretenja. Obtožni spis naglašá, da se Traversa srdi na Martinolicha, ker je bil on, Traversa, pred

leta 1864.* O pesniški njegovi muzi govoriti nam bo kasneje.

V bogoslovji pripravljol se je Grabrijan marljivo in navdušeno za bodoči stan. Sošolci bili so mu: Friderik Baraga, Matej Svetličič, Josip Burger, Simon Vilfan — vsi "možje dobre stare garde"! V mašnika posvetil ga je neumrljivi škof Anton Alojzij Wolf 27. avgusta 1825. ter postal potem duše past na Brezovico pri Ljubljani. Od tod preštil ga je leta 1826. v Loko in leta 1830. v Žir. Leta 1831. postal je duhovni pastir v Šturijah na Vipavskem, kjer je bil sedem let ter si pridobil zaupanje in srca vseh duhovnjakov tako, da se ga starejši ljudje kaj radi spominjajo in zelo hvallijo njegovo vmeno za dušno in telesno blagostanje vernikov. Po smrti dekana Fr. Stekarja, l. 1838. postal je oskrbnik Vipavske župnije. Leta 1840. pa je bil župnik in dekan Vipavski. Tam je delal in se boril s vso marnostjo in gorečnostjo za najsvetejše svetinje naroda slovenskega skoraj polovico stoletja.

Leta 1859. pride v njegovo blizino dvanaest let mlajši Peter Hitzinger kakor dekan in župnik v Postojno, ki se je že od l. 1843. pokazal slovenskega domoročca in pisatelja in je bil odslej prijatelj Grabrijanov, ki je ob jednom v pravi prijateljski zvezi živel z dr. Jan. Bleiweisom, dr. Costum in dr. Tomanom. (Dalje prib.)

tremi leti odpuščen od zavarovalne družbe „Mutual“, čije glavni prokurator je dr. Martinolich. Zato je v svojem časopisu „La Scolta“ neprestano napadal dra. Martinolicha, poleg tega pa se je Traversa izjavil junija meseca t. l. proti baronesi Pecker, katere sinu je dr. Martinolich varuh, da hoče dr. Martinolicha moralno umoriti. Te besede je doznal dr. Martinolich in zato je tožil Traverso radi nevarnega protentja in žaljenja časti. Sodišče je spoznalo zatoženca nek r i v i m, kar znači veliko moralno plusko za dra. Martinolicha, kajti isti je tudi deželni poslanec istrski. Izid te pravde utegne vplivati tudi na izid tiskovne pravde, koje je naperil dr. Martinolich proti listu „Pensiero Slavo“, ker je ta poslednji list ponatisnil neki članek iz lista „La Scolta“. Čudno in za naše razmere jako značilno je pač to, da Martinolich ne toži „Scolto“, ki je prva objavila dotični članek, ampak „Pensiero Slavo, ki ga je le ponatisnil.

Val so jednaki! Ko je jel izhajati tukajnji klerikalni list „Il Popolo“, peli so mu slavo tudi nekateri Slovenci, češ. „uverjeni smo, da bode pogumno branil jednako pravico za vse“. Mi pa se nismo udajali nikakim nadam, dobro vedoč, da glede narodno nostrpnosti sta si popolnoma jednaka italijanski klerikalci in liberalci. Kakor rečeno: o tom smo prepričani že zdavnaj. Onim pa, ki so verovali v pravičnost laških konservativcev, je sedaj lepa prilika, da se prepričajo, sedaj, ko je izšlo višje deželno sodišče snani ukas radi dvojesidnih napisov. V denšnjem sju-tranjom izdanju smo že povedali, da se je v Piranu kanonik Vidali postavil na čelo agitaciji proti dvojesidnim napisom, torej proti narodni jednakopravnosti, sajamečni v zakonu, a danes moramo sabelefiti, da tudi klerikalni „Il Popolo“ oboja omenjeno naredbo kot „neumestno“, grozeč, da bi ista utegnila imeti žalostne nastopke.

Tu jih imate torej te „pravične“ konservativce! Vsi so jednaki. O le predobro so povedale nedavno „Novice“, da is tega, čó je kdo dober katoličan, še ne sledi, da je tudi pravičen v narodnem osiru. Tu se res ne ujema praksa s teorijo.

V proslavi 50letnice S. Gregorčiča izide 28. snopid „Slovenske kjišnice“, ki bode obsegal najlepše pesmi Gregorčičeve in slavnostne članke. Ta snopid se bode tiskal v 2000 istisih po snižani ceni 10 nvč.

Za družbo sv. Cirila in Metoda. Gospodična Margareta Milavec je nabrala v veseli družbi pri gospodu Vodopivcu 2 gl. 40 nvč. v namen častitke 50letnice g. S. Gregorčiča; dalje je podaril gosp. Josip Kolb 1 krono v namen, da bi bili v Trstu mladenči bolj narodni kakor so; sv. Ciril in Metod sprosita jim ljubezen do svojega milega rodu. — Nabrali so fantje in oberfantje s Proseka v gostilnici gospe Elizae Tance 2 gl. 22 nvč.

Za sv. Ivansko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda daroval je dno 14. t. m. g. H. Godina eno krono sato, ker je on, ki je njemu jamo kopal, sam vanjo padel. V spomin Gregorčičeve 50letnice darovali so svetovivanski „fantje“ pri Kravosu 1 krono v isti namen. Živeli!

Drugi javni shod „Kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolice“ vrtil se je minolo nedeljo v Lonjerju nepričakovano sijajno. Nikdar bi ne bili pričakovali tolike udeležbe kakor smo jo videli. Poleg večine odbora videli smo več gospodov, med njimi češ. posl. Dolenc, Goriupa, Vatovca, župnika Kosea, kaplana Furlana, ter preko stoindvajset kmetovalcev in posestnikov, kateri so z zanimanjem poslušali ves raspored. Po šteri uri pozdravil je g. predsednik Goriup sborovalce, ter predstavivši političnega sastopnika magistratnega, g. Moro, dal je besedo gosp. dr. Pretnerju.

G. dr. Pretner je, združivši obe prvi točki programa v eno, govoril najprej o koristi kmetijskih družob ter potem prešel na glavni predmet, t. j. o postavah glede olajšav za one, ki sasaajo ameriksanske trte.

Govoreč o veliki škodi, ki jo imamo valed trtne uši, omenil je, da ri moramo sačeti kolj pomagati, in ne čakati, da nam ta škodljivi mrčes vse uniči. Sami kmetovalci si pa vedkrat v resnici ne morejo pomagati. To je uvidela tudi vlada in skušala kmetovalce kolikor mogoče pomagati. Napravila si je svoje nasade ameriksanskih trt, is katerih vsako leto razdaja kolči. Napravila je neko postavu, s katero se lajšajo davki onim, ki

sato prosijo in napravila postavu, valed katere daje podpore.

Da dobimo ameriksanskih kolči, treba prositi vlado sanje. Ker je pa posameznemu kmetovalcu sitno pisarenje in tekanje, zato naša družba stori vse to in sicer bresplačno. Vsak kmetovalec, ki želi imeti ameriksanskih trt, naj se obrne do naše družbe. Če se vinogradi bili vničeni po trtni uši ter so sasaajeni s novimi trtami, vse to treba naznaniti zemljemeru, ali davčnemu uradu kateri potem v smislu zakona s dne 15. junija 1890. št. 143 oprosti te vinograde 10 let davka. Za kraje, ki so okuženi s trtno ušjo, ali za one kraje, v katerih bližini so nahaja trtna uš, pa je postava s dne 28. junija 1894., ki pravi, ako kdo sasaadi nov vinograd, kjer ni bilo prej trt, s domačimi trtami, je ta vinograd prost davka za šest let, ako je pa vsaj polovica ameriksanskih trt, pa za deset let. To pa je treba objaviti zemljemeru ali davčnemu uradu.

Marsikdo mi poreče, da je vse lepo, nasajati nove vinograde, a kje dobiti potreben denar za to? Za to je soper neka postava s dne 28. marca 1892. št. 61, ki pravi: Ako je v kakem kraju trtna uš pokončala vinograde in se ti na novo sasaadi, dá vlada bresobrestnih posojil in sicer posameznikom, občinam in društvom. To podpora isplačuje vlada v obrokih, kakor kdo sasaaja trte, a vrniti jih je tudi v obrokih in sicer se plača prvi obrok šele deset let potem, ko je sasaadil trte.

Ta postava ima veljavo še le tedaj, če tudi deželni sbor dá isto svoto. Treba se torej obrniti še do naših deželnih poslancev, da naj v kmetijskem odseku vplivajo na to, da se slična postava napravi tudi v Trstu.

S tem je gospod govornik končal svoje zanimivo poročilo. Na vprašanje g. predsednika, ali ima kdo kaj opomniti, prosil član g. M., ali bi se ne moglo take postave razdeliti med člane in sicer v slovenskem jeziku. Član g. K. omenja, da saj tako pride poročilo v „Edinost“, sicer pa se take postave objavljajo v „Kmetovalcu“, katerega dobi vsak ud bresplačno.

O tretji točki „o narodnem gospodarstvu“ govoril je kitararaki župnik, preč. gosp. Fran Kosec tako poljudno, tako zanimivo, da je bil naš dopisnik v zadregi. Rad bi si sabelešil vsako besedo, a še rajše pa poslušal. In res je večinoma poslušal, tako da je njegovo poročilo le površno. G. govornik je omenjal, prvi pogoj gospodarstva je: Učiti se treba. To svojo trditve je govornik podprl s par prav domačimi primerami ter priporočal čitanje kmetijskih knjig in časopisov. Stari naš igovor, „Tako so delali tudi moj oče, dod, praded“, je piškav tudi v kmetijstvu. Svet napreduje in mi tudi ne smemo sastajati. Drugo pravilo je pridnost. Že Bog je Adamu rekel: V potu svojega obraza obdeloval bodeš semljo. Pregovor pravi, kdor ne dela naj ne, je, in naš pesnik Vodnik pova: Lenoga čaka strgan rokav — Palca beraška — Prasen bokal!

A s delom in pridnostjo je tesno spojen počitek, katerega si mora človek privoščiti, da ne opeša. Tu je govornik omenjal, kakšen da mora biti počitek, da je res počitek. Tretje pravilo je: Vsak gospodar imaj svoj zapisnik, kamor naj zapiše vse svoje stroške in dohodke. Iz tega zapisnika se gospodar učí četrtega in skoraj najglavnejšega pravila gospodarstva, to je, varčnosti. Tukaj omenja gospod govornik, kako moramo hraniti ter priporočá ljudstvu tržaško hranilnico in posojilnico, za prav majhne svote pa poštno hranilnico. Burno ploskanje sledilo je govoru in od vseh strani donela je pohvala. Na to je gospod predsednik zaključil shod zahvalivši 88. govornika za trudu in poškrtvalnosti ter povabil navzoče naj pristopijo k društvu. Koj po sborovanju vpisalo se je 22 novih udov. To je bil lep vseph tako krasnega shoda.

Ko smo ostali še pri kozarci prav dobrega vina, zapel je novi pevski zbor lonjerskega bralnega in pevskega društva par prav lepih pesmic. Tako se je vrtil drugi družbini shod v Lonjerju in veseli smo se vračali vsak na svoj dom s nadejo, da se vidimo v nedeljo popoldne v Rojauu, kjer bode tretji društveni shod.

Premeščen urad. Urad nadkomisarja c. kr. finančne straže premostil se je s današnjim danem is ulice Campo Marzio hât. 1 v vo-

jašnico c. kr. finančne straže v ulici Carintia hât. 2.

Čehi v Ameriki. Na etnografski razstavi v Pragi bodo imeli Čehi iz Amerike svoj oddelek, koji nam bode kazal češko naselbino v Ameriki. V ta namen nabirajo pridno ameriksanski Čehi.

Prepovedan list. Ker ljubljanski socijalni demokratje niso mogli dobiti v Ljubljani tiskarno, ki bi hotela prevzeti tisek njih glasila „Delavec“, obrnili so se do neke „srbske“ tiskarne v Zagrebu, ki je prevzela tiskanje „Delavca“. Deželna vlada kranjska pa je prepovedala izdavanje „Delavca“, ker se isti tiska v inosemstvu, isdaja pa v Ljubljani, češar ne dovoljuje tiskovni zakon.

Napad na železnice. Sprevodnik Jakob Siebenreich, ki je dospel včeraj zjutraj ob 6 uri 48 min. z mešanim vlakom v Trst, prijavil je tukajnji policiji to-le: Na postaji v Borovnici vstopil je v vlak delavec Karol Topolovec. V kupéju poleg oddelka vagona III. razreda, v katerem je bil Topolovec, spala sta mož in žena; h krati je Topolovec preskočil nizko ograjo med oddelkoma in prišel preiskavati šepo speđi ženski. Žena se je na to prebudila in pričela kričati, a Topolovec jo je ranil s nožem na roki. Valed kričanja ženske prebudil se je tudi mož, ki je s močnim svižanjem privabil sprevodnika Siebenreicha, ki je obvezal ženski rano in potem pasil na to, da ne bi pobegnul napadalec. Na postaji v Planini so izročili drsnega tatu varstvu železniških organov i sajedno obvestili brojavnim potom orošnike v Rakeku, ki so kmalo prišli ponj. Sprevodnik Siebenreich je izročil tukajnji policiji delavako knjižico Topolovecove in listno o, katero je bil našel v kupéju.

Novorojenje 1895. l. Mostni magistrat tržaški pozivlja vse domačine in v tržaški občini bivajoče tujece, ki so rojeni leta 1874., 1873. ali 1872., da se tekom prihodnjega novembra meseca prijavijo pri vojaškem oddelku mestnega magistrata, kjer jih vpisejo v iskas novorojenju podvrženih. Kkor se ne prijavi, ne da bi imel tehten varok sa to, bode kasnovan s denarno globo od 5 do 100 glč., ali s zaporom od 1 dneva do 20 dnaj.

Brezvestni častniki. Nedavno je nek rezervni častnik 65. pešpolka („Nadvojvoda Ljudevit Viktor“) ovadil razne častnike istega pešpolka, kateri so rezervnim častnikom issiljevali denar in sploh na razne načine slorabljali svojo čast. Proti ovadenim častnikom se je uvedla preiskava, ki je dokazala resničnost ovadbe. Valed tega je te dni vojno sodišče degradovalo razne častnike omenjenega pešpolka, več njih je premeščenih, tri pa so vtaknili v vojaške kasnilnice. Vsi kasnovani častniki su sinovi imovitih mađjarskih rodbin.

Nezgoda. Včeraj popoldne je sdrsnila na cesti bliso cerkve sv. Jakoba delavka Josipina udova Decampo, stanujoča v ulici dol Crocefisso hât. 13, hoteča se izogniti nasproti prišedemu vozu. Padla je po nesreči baš pod voz in jedno kolo ji je slomilo desno nogo. Ponesrečeno so odpeljali v lekarno Godina pri sv. Jakobu, kamor so poklicali zdravnika s zdravniško postajo, ki je ukazal odvesti jo v bolnišnico.

Zopet nevaren tat ujet. Predvčeranjem je zaprl strazar Bonelli, dodeljen policijskemu nadzorništvu v ulici Sette Fontane, 20letnega bivšega sodarja, mnogokrat kasnovanega Josipa Tavčarja is Ivangrada. Tavčar je jeden izmed dotične šestorice, ki je bila dno 8. junija t. l. pobegla iz zapore v Ljubljani. Isti Tavčar se je udeležil te dni neke tatvine v ulici Alighieri in v tem se je pokazalo, da se popis osebe nevarnega Josipa Tavčarja popolnoma strinja s omenjenim tatom. Ko ga je prijel strazar, uprl se mu je sicer hudo-delec, toda strazar ga je nadvladal in uklenil. Pri tatu so našli velik, ostro nabrušeni nož.

Palitschek nekriv? Poslednje dni smo se v našem listu obseirneje bavili v bivšim avstrijskim generalnim konzulom v Novem Yorku dr. Palitschkom, katerega so zaprli na Dunaju, ker je zatožen poneverjenja. Sedaj pa javlja „Wiener Allgemeine Ztg.“ da je večji del ovadeb, katere je bil naperil Novi Yorški podkonzul Eberhard, proti drju. Palitschku neresničaih in da je zaradi tega pričela disciplinarna preiskava proti podkonzulu Eberhardu.

Policijsko. Policijski agent g. Heiden, prideljen komisarijatu v ulici Scussa, prijel je predvčeranjem 31letnega težaka Apolonija Pertota s Nabrežine, ker je bil Pertot že večkrat isgnan iz mesta in ker ga iščejo oblasti, ker se je bil udeležil neke tatvine. — Minolo noč so zaprli le-le ponočne „pevoč“: 32letnega težaka Ivana G., 20letnega kovača Andreja P. in 36letnega težaka Benjamina R., vsi trije iz Trata. Z novim vinom množili se bodo brčkone tudi ponočni pevski sbori.

Najnovije vesti.

Dunaj 16. Danes se je sešla poslanska sbornica. Početkom seje je spomnil predsednik na pok. nadvojvodo Viljela. Po predstavljenju novorojenih poslancev je finančni minister Pflaier čital svoj ekspozé. Skupni prebitok kate 2,457,707 glč., toraj 134,688 glč. več kakor lani. Proračun zahteva povišanje dispozicijskega zaklada od 50 na 100 tiseč glč. Stroški za osnovanje slovenskih paralelna Celjskem gimnaziju so uvrščeni v proračun, nadalje je proračunanih 30.000 glč. za elektrotehniški tečaj na državni obrtni šoli v Trstu. Antisemitje so interpelovali o volilni preosnovi. Mladočehi so predložili nujni predlog, da se odpravi isjemno stanje v Pragi. — Vládni zakonski načrt zahteva novsajenje novih 59.200 mož sa stalno vojsko in 10.000 mož sa domobranstvo. Predložil se je nov zakonski načrt gledé orošništva, po katerem morajo v slučaju vojne tudi orošniki v vojsko.

Dunaj 16. (Državni sbor). Finančni minister je predložil proračun sa leto 1895. Is sklepa sa leto 1893. naglašá finančni minister, da prebitok znaša 23½ milijonov. Na direktnih davkih je došlo 3,260.000 glč., na indirektnih 24,651.363 glč. več nego je bilo proračunjeno. Ob koncu leta 1893. je bilo v blagajnah 208 milijonov, sbok češar je bilo vladi mogoče pokriti razne nepredvidjene izdatke.

Budimpešta 16. Grof Kalnoky je konferiral s ministri Wekerlom, Lukacsom in Festeticsom, in so se pogovarjali tudi o po Franciji sproounem vprašanji carine na italijanske vina.

Cetinje 15. Vesti, da vlada po nekaterih okrajih dešele lakota, oporekajo uradno. Dokazano je, da tetošnja letina sadočča potrebam.

Rim 15. V kratkem se bosti vršili dve konferenci pod predsedništvom papeža. Posvetovali se bodo o sredstvih, ako bi se dale vstožne cerke soper sjudeniti s katoliško Cerkvijo. Posvetovanj se udeležita tudi armensko-katoliški patrijarh Jusuf in sirsko-katoliški patrijarh Behnan.

London 15. Is Tien-Tsina je došla vest, da Kitaj dosedaj ni stavil nikakih predlogov sa sklenitev miru.

Trgovinske brzojavke.

Budimpešta. Pšenica sa jesen 6 24—6 26, sa spomlad 6 71—6 72 Koruzsa sa oktober 6 25 do 6 30. Oves sa spomlad 6 09—6 10. Ra nova 5 32—5 34. Pšenica nova od 78 kil. f. 6 30—6 35, od 79 kil. f. 6 35—6 40, od 80 kil. f. 6 40—6 45, od 81 kil. f. 6 45—6 50, od 82 kil. f. 6 50—6 55. Ječmen 6 35—6 40; prosa 5 70—5 90. Pšenica: Slabo ponudbe, povpraševanje dobro, stalno. Prodalo se je lahko 10.000 met. st. tršno, stalno. Ra. ječmen in oves 5 nč. dražje. Koruzsa jako stalno Vrome: lepo. **Praga.** Neratirani sladkor sa oktober f. 13 27 december f. 13 30, bolje. **Praga.** Centrifugal novi, postavljen v Trst in s carno vred, odpošiljatev preoaj f. 30/100. November-maro f. 29 75.—. Concašé sa november-maro 30 25 do 30 50. Četvorni sa november 31 50. November 31 25 V glavah (sodih) sa polovico oktobra 32 1/2, za konse oktobra 31 1/2. **Havra.** Kava Santos good average sa oktober 85 75, za februar 77.—. **Hamburg.** Santos good average sa oktober 70 25, december 65 75, marc 62 50.

Dunajska borza 16. oktobra 1894.

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	98 95	99 10
„ „ „ v strobu	98 95	99 15
Avstrijska renta v slatu	123 70	123 85
„ „ „ v kronah	97 90	98 05
Kreditne akcije	398 —	371 25
London 10 Let.	124 15	124 15
Napoleoni	9 88	9 88 1/2
100 mark	60 95	60 95
100 italj. lir	45 35	45 45

Gostilna „All'Antico Moro“
ulica Solitaria 13, (po domače pri „Irvackoecu“) priporočá modro frankinjo po 40, domačo črmino po 32, belo ciparsko po 36 in „Kleinling“ po 40 nč. liter. — Dobra kuhinja in po ceni je vedno na razpolago. — Držé se gesla: „Rojak k rojaku“, priporočá se podpisani za obil obisk. Anton Vodopivec, gostilničar.

Zaloga piva

pitovarno bratov
Reininghaus v Steinfeldu — Gradec

in
zaloga kisle vode Mattoni's Giesshabler

pri
A. DEJAKU, junior,

v Trstu, via degli Artisti št. 8.
zastopnik za Primorsko, Dalmacijo in Levant.